

„העולם הזה“, שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהל: תני אביב רחוב גורדון 3, פל. 3/4-232262-03. תאריך: 136 • מען מברקים: „עולמפרם“ • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורכת-בנית: יופי שגון • עורכת כיתוב: ענת ישראלי • צלמי מערכת: ציון צפריר וגילה רזין • ראש המינהל: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרני • המו"ל: „העולם הזה“ בע"מ • מודפס ב„הדפוס החדש“ בע"מ, תל-אביב, רחוב בן אביגדור • הפצה „גר“ בע"מ • גזפוט: צינקוגרפיה „כספי“ בע"מ.

קיא קי

אחד התענוגות בקאהיר הוא לראות את גלינות העולם הזה, המוצגים למכירה בקיוסקים שם. אולם העולם הזה אינו העיתון הישראלי הנפוץ ביותר בבירה המצרית. כבוד זה מגיע לעיתונים הצופה והמודיע. זוהי, על כל פנים, התרשמותי. בכל הקיוסקים במרכז העיר, כשראיתי אותיות עבריות ושפתית את העיתונים, נוכחתי לדעת כי אלה הם גלינות של שני עיתונים דתיים אלה. מדוע? לקדושיברוך-הוא פיתרונים.

להשתכר

ולשכוח

בכניסה לשוק האגדתי של קאהיר, חאן אל-תלילי („החאן החברוני“) בקיוסק של משקאות, ראיתי פחיות של בירה פילזנר ישראלית.

זה הפתיע אותי למדי, כי במצרים יש בירה מקומית מצויינת, בשם סטלה, הנמכרת בבקבוקים גדולים. ניסיתי לברר את טיבו של יבוא זה, ולא הצלחתי. לפי גירסה אחת, הפחיות האלה מוכרות למצרים על-ידי הבדואים בסיני. אחד מאייבי קמפדייוויד אמר לי במורתרוח כי זוהי קנוניה ישראלית. היהודים יודעים כי אסור למוסלמים לשתות אלכוהול, הם מביאים את הבירה למצרים כדי להשתית את המידות.

את הגירסה המקורית ביותר שמעתי מפי מנהיג מצרי — בהלצה, כמוכן: „הישראלים רוצים שנשכח את תאריך היעד, ה-26 במאי, שבו צריכות להסתיים שיחות האוטונומיה. הם מביאים את הבירה הזאת למצרים כדי שנשתכר ונשכח.“

ייצוא של

בעיות

ועוד על בעיות של יצוא:

את הבעיות הישראליות המעניינות את המצרים יותר מכל היא בעיית העדות. המתח בין יוצאי-אירופה ובין בני-עדות המיזרח בישראל מרתק את המצרים, והם חוקרים כל ידדי ישראל בסקרנות רבה על נושא זה.

אחת הסיבות לכך היא התיבה הרבה השמורה בלב המצרים ליהודי-מצרים. זוהי תופעה מוזרה, כאשר איש אירופי או אמריקאי אומר „כמה מן היהודים הטרם בים ביותר שלי הם יהודים“, יש לכך נימה אנטי-שמית גלויה או מוסווית. אותו הפסוק בפי מצרי נשמע לגמרי אחרת. כימעט כל מצרי — החל באשת הנשיא וכלה בחנווני בשוק — חוזר על פסוק זה בכנות גמורה. כולם הכירו יהודים בבתי-הספר (בייחוד בבתי-הספר של הישיבה העילית) והצטערו על הגירתם. מרגיו אותם שיהודי-מצרים מופלים לרעה בישראל ואינם מגיעים כאן למשרות בכירות. (על כך מעיד גם סיפורו של העיתונאי המצרי איחסאן עבד-אל-קדוס, שפרסם בגיליון האחרון של העולם הזה.)

שהופיעו בעיתוני ישראל, שבהם נאמר כי כליהתיקשורת המצרים התעלמו מהי תיירים הראשונים שבאו למצרים. „בדקתי כמה תיירים באו“, סיפר מנצור, „ואמרו לי שבאו שני אוטובוסים. שני אוטובוסים! קאהיר היא עיר של 11 מיליון, ורוצים שנתרגש ביגלל בואם של שני אוטובוסים; בכל שנה באים מאות אלפי תיירים למצרים!“

מדוע נסוגו

הסורים?

הנורמליזציה מתקדמת בקצב מהיר, אך יש גם עצירות מוזרות, משגי הצדדים. אחת התופעות המוזרות ביותר היא סירובם של העיתונים היומיים בישראל להחזיק כתבים קבועים בקאהיר, וגם סירובם של כתבים ישראלים רבים להישאר באורח-קבע בקאהיר.

העיתונים מתחזקים כתבים בערים רבות בעולם, ומוציאים על כך הון-ענק. לרבים יש שני כתבים בארצות-הברית — אחד בניו-יורק ואחד בוושינגטון, לרובם יש כתב קבוע בווין, בירת גרמניה המערבית — מקום שאינו צומת של חדשות, ושבו אין מתרחשים מאורעות שיש בהם כדי להסעיר את ישראל. יש כתבים ישראלים באיטליה ובסקנדינביה.

לעומת זאת יש כרגע בקאהיר רק שלושה כתבים ישראלים — אנטי-הטלוויזיה אהוד יערי (הרוצה לחזור הביתה) ואלי לניאדו, וכתב ידיעות אחרונות סמי גרינשפאן (שהוא) למרות שמו האשכנזי, בן מצרים, דובר ערבית ומקובל מאד על המצרים). אין ספק כי קאהיר היא כיום אחד ממוקדי דיה-מידע החשובים לישראל. אין זו רק המדינה הערבית הראשונה שעשתה שלום עם ישראל, ושההשתקפות עתה כל הבעיות הכרוכות בשלום ובכינון יחסים נורמליים. זוהי גם צומת חשוב של העולם הערבי, של העולם המוסלמי ושל העולם השלישי ביכול. מי שרוצה לקבל מידע ראשוני ומוסמך

שערי-הניצחון באיסמאעיליה
— פוטומונטאז' —

העיר ימית
— כחידוש העתיד —

על המתרחש בסעודיה, למשל, או על המתרחש בסוריה, יכול להשיגו במצריים, שבה יש אנטי-עסקים רבים שיש להם גם כיום קשרים אמיצים עם כל הארצות הערביות. אחד מאלה נתן לי, למשל, את הערכתו על המישחק הסורי בלבנון. מדוע נסוג הצבא הסורי מאיזורי מסוימים בלבנון? ישראל פורסמו על כך גירסות רבות, אשר רובן העידו על בורות בעליהן, או לפחות על ריחוקם הרב מזירת-המאורעות. הסיבות למהלך הסורי הן, לדעת האיש המוסמך שמסר לי את גירסתו בקאהיר: • החשש של המישטר הסורי שמא חשופים החיילים הסורים בכיירות, וברי-כוחם לבנוניים אחרים, להשפעת תועמלנים של האחים המוסלמים, אויבי המישטר. • לחץ פסיכולוגי על כל הסיעות בלבנון. • מאחר שכולן משמיות את הסורים, ביקשו שליטי דמשק להכריח אותן להודות פומבית ובפה מלא שהן חפצות בהמשך הנוכחות הסורית. מכיוון שאין תחליף לסורים, והם דרושים לקיום הסדר הציבורי ולמינעת טבח הדדי, הושגה מטרה זו.

• לחץ על סעודיה ושאר נסיכויות הנפט, שיגבירו את תשלומי-התמיכה לסוריה, מכיוון שכל מדינות-ערב מעוניינות במינעת התפוצצות בלבנון, ורק הנוכחות הצבאית הסורית מבטיחה זאת, מבקשת סוריה לסחוט תשלום נוסף עבור שירותיה. זוהי הערכה מעניינת, הנובעת מהכרה אינטימית של המצב. היא שונה מאוד מאוד מן התמונה שהצטיירה בישראל, כאשר „מומחים“ ממוחמים שונים תיארו מיזמות חשוכות של סוריה נגד ישראל, קנוניות בין סוריה ואש"ף, ומה עוד. האם לא כדאי להחזיק כתבים בקאהיר, כדי לקבל מידע והערכות מסוג זה?

מובן שהתפקיד העיקרי של כתב ישראלי בקאהיר הוא להעביר ארצה בבואה נאמנה של מצבי-הרוח במצריים בכל הנוגע ליחסים עם ישראל. אפשר לצטט את דבריהם של עשרות מנהיגים, שרים, פקידים בכירים ודוברים רישמיים, והדבר לא יתן תמונה נאמנה, אם אין דיווח רצוף על דבריו של „האיש ברחוב“ (במצריים, „האיש ברחוב“ אינו ברחוב, אלא במישרדים ובטרקלינים של השיכבה העילית, היוצרת את דעת-הקהל). הנה, למשל, דעתו של איש-עסקים מצרי, המבטא דיעה אופיינית מאוד על המשא-והמתן על האוטונומיה:

„אילו השגנו סיכום סביר על אוטונומיה מלאה ואמיתית, כשלב-מעבר לקראת הגי-דרה עצמית לפלסטינים — הייתי מרגיש בנוח. אילו סירבו הפלסטינים לקבל סיכום זה, הייתי אומר להם: לכו לעזאזל! אבל לא השגנו סיכום כזה. לכן מכרסם בליבי כל הזמן הספק: שמה בגדנו בפלסטינים? שמה ויתרנו על הכבוד שלנו? זוהי הרגשה לא-טובה, כי לי, כמצרי, הכבוד חשוב מאד.“

כדאי לדעת דיעה זו — ולקחת אותה בחשבון.

פוטומונטאז'

בימית

הרעיון לפרסם תמונת פוטומונטאז' של שער-ניצחון מצרי על רקע העיר ימית נולד במחוי עוד במהלך שיחתי עם הנשיא אנוור אל-סאדאת.

ברגע שהשמיע הנשיא את כוונתו להפוך את ימית לעיר מצרית גדולה, בעלת נמל, ולהביא אליה מאה אלף מצרים ברגע שהשטח יוחזר למצריים — ראיתי לנגד עיני את מראה העיר, כפי שיופיע בבוא היום על מירקע הטלוויזיה הישראלית.

הסתלתי על העורך הגרפאי של העולם הזה, יוסי שגון, להכין פוטומונטאז', הוא לקח תצלום ישן, שצולם עוד בדצמבר 1977 בעת ביקורי הראשון באיסמאעיליה, ושבו נראה אחד משערי-הניצחון הרבים שהוכנו לרגל ביקורו של אל-סאדאת בי ירושלים, שגון גזר את השער והרכיב אותו על תצלום של ימית.

כמו הרבה פוטומונטאזים אחרים שי הרכבנו במשך השנים במערכת זו, כדי לאייר את חינוי העתיד — גם תמונה זו תהיה למציאות בעוד שנתיים. חבל רק על המיליארדים הבלתי-ספורים שהושקעו בעיר זו — מיליארדים שנגלזו משיקום שכונות-העוני בישראל.

יוסי אבנרי